

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

В И С Н О В О К

щодо проектів законів України

про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо пенсій в разі втрати годувальника

(реєстр. № 6417 від 10.12.2021),

про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо підвищення розмірів пенсій в разі втрати годувальника

(реєстр. № 6417-1 від 23.12.2021),

про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо розміру та перерахунку раніше призначених пенсій, підвищення пенсій в разі втрати годувальника

(реєстр. № 6417-2 від 28.12.2021)

За дорученням Голови Верховної Ради України та відповідно до статей 93, 110, 111 і 114 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів розглянув на своєму засіданні 18 березня 2022 року (протокол № 106) проекти законів України про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо пенсій в разі втрати годувальника (реєстр. № 6417 від 10.12.2021), поданий Кабінетом Міністрів України, про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо підвищення розмірів пенсій в разі втрати годувальника (реєстр. № 6417-1 від 23.12.2021), поданий народними депутатами України Тимошенко Ю.В. та Цимбалюком М.М.; про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо розміру та перерахунку раніше призначених пенсій, підвищення пенсій в разі втрати годувальника (реєстр. № 6417-2 від 28.12.2021), поданий народними депутатами України Королевською Н.Ю., Солодом Ю.В. та іншими народними депутатами України, і зазначає наступне.

Урядовий законопроект за реєстр. № 6417 розроблено на виконання пункту 6 протокольного доручення Прем'єр-міністра України від 07.09.2021 № 41838/0/1-21 за результатами зустрічі Президента України Зеленського В. О. з представниками сімей захисників України 29.08.2021 (щодо пенсійного

представниками сімей захисників України 29.08.2021 (щодо пенсійного забезпечення членів сімей загиблих добровольців – учасників антитерористичної операції / операції Об'єднаних сил) із урахуванням Закону України „Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб” (далі – Закон).

Законопроектом № 6417 пропонується з 01.07.2022 визначити розмір пенсії в разі втрати годувальника:

- якщо пенсія призначається батькам (одному з батьків), дружині(чоловікові) або право на пенсію має один непрацездатний член сім'ї загиблого (померлого) годувальника - у розмірі 70 процентів грошового забезпечення (заробітної плати) загиблого (померлого) годувальника на кожного члена сім'ї;

- якщо право на пенсію має двоє і більше непрацездатних членів сім'ї (крім батьків, дружини (чоловіка)) - у розмірі 50 процентів грошового забезпечення (заробітної плати) загиблого (померлого) годувальника на кожного непрацездатного члена сім'ї.

Також законопроектом передбачається, що пенсії в разі втрати годувальника (або частина спільної пенсії кожного непрацездатного члена сім'ї), які призначаються членам сімей військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію згідно з цим Законом, з розрахунку на кожного непрацездатного члена сім'ї не можуть бути нижчими двох визначених законом розмірів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Пропонується також до переліку осіб, які вважаються непрацездатними членами сім'ї та мають право на пенсію в разі втрати годувальника, віднести батьків та дружину (чоловіка), якщо вони досягли віку, що дає право на призначення пенсії за віком, встановленого статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», або досягли 65-річного віку – у разі відсутності в особи права на пенсію за віком.

Законопроектом № 6417-1 на відміну від законопроекту № 6417 пропонується підвищити розміри пенсії в разі втрати годувальника:

- із 70 до 90 процентів грошового забезпечення (заробітної плати) загиблого (померлого) годувальника на кожного непрацездатного члена сім'ї, якщо право на пенсію має один непрацездатний член сім'ї загиблого (померлого) годувальника;

- із 40 до 70 процентів на кожного непрацездатного члена сім'ї, якщо право на пенсію мають двоє і більше непрацездатних членів сім'ї;

- із 30 до 50 процентів сім'ям військовослужбовців, які померли внаслідок каліцтва, одержаного в результаті нещасного випадку, не пов'язаного з виконанням обов'язків військової служби.

Також передбачено підвищення мінімального розміру пенсії в разі втрати годувальника з двох до чотирьох розмірів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, в розрахунку на кожного непрацездатного члена сім'ї.

Крім того, пропонується пенсії в разі втрати годувальника призначати, якщо годувальник помер у період проходження служби або не пізніше 12

місяців (чинним законодавством передбачено не пізніше 3 місяців) після звільнення зі служби, а сім'ям пенсіонерів з числа військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за цим Законом - якщо годувальник помер у період одержання пенсії або не пізніше 10 років (чинним законодавством передбачено не пізніше 5 років) після припинення її виплати.

Пропонується також розширити перелік осіб, які вважаються непрацездатними членами сім'ї та мають право на пенсію в разі втрати годувальника. Зокрема, пропонується додати до такого переліку осіб правнуків та осіб, які навчаються до 23 років, а також осіб, які мають право на дострокову пенсію, пенсію за віком на пільгових умовах чи пенсію на пільгових умовах із зменшенням пенсійного віку відповідно до закону.

Положення законопроекту № 6417-2 за своєю суттю здебільшого повторюють положення законопроекту № 6417-1, зокрема пропонується підвищити розміри пенсії в разі втрати годувальника:

- із 70 до 90 процентів грошового забезпечення (заробітної плати) загиблого (померлого) годувальника на кожного непрацездатного члена сім'ї, якщо право на пенсію має один непрацездатний член сім'ї загиблого (померлого) годувальника;

- із 40 до 70 процентів на кожного непрацездатного члена сім'ї, якщо право на пенсію мають двоє і більше непрацездатних членів сім'ї;

- із 30 до 50 процентів сім'ям військовослужбовців, які померли внаслідок каліцтва, одержаного в результаті нещасного випадку, не пов'язаного з виконанням обов'язків військової служби.

Також передбачено підвищення мінімального розміру пенсії в разі втрати годувальника з двох до чотирьох розмірів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, в розрахунку на кожного непрацездатного члена сім'ї.

Крім того, пропонується до переліку осіб, які вважаються непрацездатними членами сім'ї та мають право на пенсію в разі втрати годувальника, додати осіб, які навчаються до 23 років, та осіб, які досягли віку, встановленого частиною першою статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (незалежно від тривалості страхового стажу), або якщо вони мають право на дострокову пенсію, пенсію за віком на пільгових умовах чи пенсію на пільгових умовах із зменшенням пенсійного віку відповідно до закону.

Законопроектом № 6417-2, на відміну від проектів № 6417 та № 6417-1, передбачено здійснення перерахунку раніше призначених пенсій у зв'язку із введенням для військовослужбовців нових щомісячних додаткових видів грошового забезпечення (надбавок, доплат, підвищень) і премій.

На думку авторів законопроектів, їх прийняття та реалізація дозволить врегулювати питання, пов'язані із пенсійним забезпеченням членів сімей колишніх військовослужбовців, у тому числі добровольців, загиблих (померлих) під час участі в антитерористичній операції / операції Об'єднаних сил (далі – АТО / ООС).

Разом з тим, стосовно запропонованих проектом № 6417 доповнень до статті 41 Закону щодо надання права правлінню Пенсійного фонду України встановлювати порядок, за яким може бути призначена одна спільна пенсія за заявою уповноваженого представника членів сім'ї, які мають право на пенсію в разі втрати годувальника, слід зауважити наступне.

Відповідно до статті 242 Цивільного кодексу України батьки (усиновлювачі) є законними представниками своїх малолітніх та неповнолітніх дітей. Опікун є законним представником малолітньої особи та фізичної особи, визнаної недієздатною. Законним представником у випадках, встановлених законом, може бути інша особа.

В свою чергу, Сімейний кодекс України визначає зміст особистих немайнових і майнових прав та обов'язків батьків і дітей, усиновлювачів та усиновлених, інших членів сім'ї та родичів.

Сімейні права є такими, що тісно пов'язані з особою, а тому не можуть бути передані іншій особі. Якщо дитина або особа, дієздатність якої обмежена, не може самостійно здійснювати свої права, ці права здійснюють батьки, опікун або самі ці особи за допомогою батьків чи піклувальника.

Згідно із статтею 246 Сімейного кодексу України контроль за дотриманням прав дитини, над якою встановлено опіку або піклування, дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, покладено на органи опіки.

Отже, на думку Комітету, саме батьки або інші законні представники дитини, на ім'я якого виплачуються пенсія у разі втрати годувальника, мають розпоряджатися нею виключно за цільовим призначенням в інтересах дитини.

Потребують також відповіді і такі питання, яким чином має виділятися частина спільної пенсії, якщо дитина досягає 18 років і навчається, або якщо мати дітей є непрацездатною особою (особою з інвалідністю) тощо.

Слід звернути увагу на те, що відповідно до статті 172 Сімейного кодексу України повнолітні дочка, син мають право звернутися за захистом прав та інтересів непрацездатних, немічних батьків як їх законні представники, без спеціальних на те повноважень.

З метою недопущення правових колізій у законодавстві Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів пропонує вилучити абзац четвертий пункту 4 розділу I законопроекту № 6417.

Крім того, у зв'язку з прийняттям Верховною Радою України 15 березня 2022 року за основу та в цілому проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» щодо уточнення норм, що врегульовують питання визначення категорій осіб, які визнаються ветеранами війни та членами сімей загиблих Захисників та Захисниць України (реєстр. № 7151 від 13.03.2022) доцільно внести відповідні зміни до абзацу третього пункту 1 розділу I проекту Закону, доповнивши його положенням щодо права на пенсію у зв'язку безпосередньою участю у здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України.

За висновками Міністерства фінансів України та Міністерства соціальної політики України додаткові видатки на реалізацію законопроекту за реєстр. № 6417 становитимуть 38,8 млн грн у 2022 році, додаткові видатки на реалізацію законопроекту за реєстр. № 6417-1 становитимуть 96,7 млн грн у 2022 році. Щодо обсягу додаткових видатків на реалізацію законопроекту № 6417-2 Мінфін повідомив про те, що немає можливості його визначити у зв'язку з відсутністю вихідних даних. Реалізація зазначеного акта потребуватиме вишукування додаткових видатків державного бюджету у наступному бюджетному періоді. Законопроекти № 6417-1 та № 6417-2 не підтримуються.

Слід також звернути увагу на те, що законопроекти мають вплив на показники бюджету (збільшують витрати державного бюджету, у тому числі для Пенсійного фонду України). У разі прийняття відповідних законів до 15 липня 2021 року вони мають вводитись в дію не раніше 1 січня 2022 року, а після 15 липня 2021 року - не раніше 1 січня 2023 року (або 1 січня наступного за цим року залежно від часу прийняття).

Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу визнав положення законопроектів такими, що не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Міністерство фінансів України, Пенсійний фонд України не підтримують законопроекти № 6417-1 та № 6417-2.

Міністерство оборони України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підтримують законопроекти за реєстр №№ 6417, 6417-1, 6417-2 без зауважень.

Міністерство у справах ветеранів України повідомляє, що вважається за доцільне об'єднати законопроект за реєстр. № 6417-1 і доопрацювати його з урахуванням норм, запропонованих законопроектами за реєстр. № 6417 та № 6417-2.

Міністерство економіки України, Міністерство фінансів України, Пенсійний фонд України підтримують законопроект за реєстр. № 6417.

Враховуючи викладене, Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів ухвалив цей висновок і прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду в першому читанні проектів законів України про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо пенсій в разі втрати годувальника (реєстр. № 6417 від 10.12.2021), поданого Кабінетом Міністрів України, про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо підвищення розмірів пенсій в разі втрати годувальника (реєстр. № 6417-1 від 23.12.2021), поданого народними депутатами України Тимошенко Ю.В. та Цимбалюком М.М.; про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо розміру та перерахунку раніше призначених пенсій, підвищення пенсій в разі втрати годувальника (реєстр. № 6417-2 від 28.12.2021),

поданого народними депутатами України Королевською Н.Ю., Солодом Ю.В. та іншими народними депутатами України:

1. Прийняти проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо пенсій в разі втрати годувальника (реєстр. № 6417 від 10.12.2021), поданий Кабінетом Міністрів України, за основу та в цілому з техніко-юридичними правками та з урахуванням окремих положень проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо підвищення розмірів пенсій в разі втрати годувальника (реєстр. № 6417-1 від 23.12.2021), поданого народними депутатами України Тимошенко Ю.В. та Цимбалюком М.М., і пропозицій народних депутатів - членів Комітету, а саме:

- абзац другий пункту 1 розділу I проекту Закону, викласти у такій редакції:
«пункт «б» викласти у такій редакції:

«б) батьки та дружина (чоловік), якщо вони досягли віку, що дає право на призначення пенсії за віком, встановленого частиною першою статті 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (незалежно від тривалості страхового стажу), або є особами з інвалідністю»;

- абзац третій пункту 1 розділу I проекту Закону, викласти у такій редакції:

«у пункті «в» слова і цифри «мають право на пенсію не раніш як за 5 років до досягнення пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» замінити словами і цифрами «та/або безпосередньою участю у здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, мають право на пенсію не раніш як за 5 років до досягнення віку, що дає право на призначення пенсії за віком, встановленого частиною першою статті 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (незалежно від тривалості страхового стажу), або якщо вони мають право на пенсію незалежно від віку (частина третя статті 114 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»), на дострокову пенсію за віком, пенсію за віком на пільгових умовах чи пенсію із зменшенням пенсійного віку відповідно до закону»»;

- абзац четвертий пункту 4 розділу I проекту Закону вилучити;

- пункти 1 і 2 розділу II проекту Закону, викласти у такій редакції:

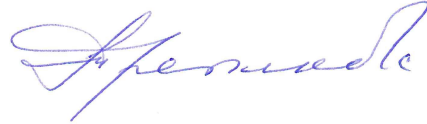
«1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Установити, що у разі, коли розмір пенсії в разі втрати годувальника кожного непрацездатного члена сім'ї, призначеної до набрання чинності цим Законом, є більшим від розміру, обчисленого за нормами цього Закону, пенсія

виплачується у раніше призначеному розмірі.».

2. Співдоповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання від Комітету визначено голову підкомітету з питань соціального захисту прав ветеранів Остапенка Анатолія Дмитровича.

Голова Комітету

Г. Третьякова

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

В И С Н О В О К

про розгляд проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (реєстр. №5583) друге читання

Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на своєму засіданні 23 березня 2022 року (протокол № 106) розглянув пропозиції та поправки, що надійшли від суб'єктів права законодавчої ініціативи до проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (реєстр. №5583), поданого Кабінетом Міністрів України та прийнятого Верховною Радою України 27 січня 2022 року за основу.

Відповідно до статті 116 Регламенту Верховної Ради України до законопроекту для підготовки його до другого читання було внесено 97 пропозицій та поправок, що надійшли від народних депутатів України різних фракцій та груп.

За результатами розгляду цих пропозицій було підготовлено порівняльну таблицю до законопроекту, яка містить усі внесені та невідкликані пропозиції та поправки, з яких 17 пропозицій враховано, 3 враховано редакційно, 12 враховано частково та 65 пропозицій відхилено.

Врахованими пропозиціями змінено назву законопроекту, унормовано механізми стратегічного планування розвитку системи соціального захисту ветеранів війни, закріпивши визначення щодо державної політики, системи та комплексного огляду соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України.

Враховуючи викладене та керуючись пунктами 5 і 6 частини першої статті 16 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», пунктом 3 частини

першої статті 123 Регламенту Верховної Ради України, Комітет ухвалив цей висновок та прийняв рішення:

1. Схвалити текст порівняльної таблиці з пропозиціями і поправками народних депутатів України до проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (реєстр. №5583), а також з урахуванням пропозицій народного депутата України Остапенка А.Д. обговорених на засіданні робочої групи по доопрацюванню до другого читання проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (реєстр. №5583).

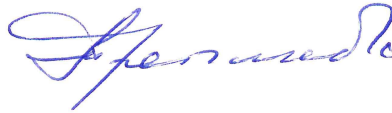
3. Рекомендувати Верховній Раді України зазначений законопроект прийняти у другому читанні та в цілому.

4. Доручити голові підкомітету з питань соціального захисту прав ветеранів Комітету Остапенку А.Д. виступити на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання.

Висновки юридичної експертизи та редакційного опрацювання додаються.

Додаток: порівняльна таблиця на 43 арк.

Голова Комітету

Г.Третякова